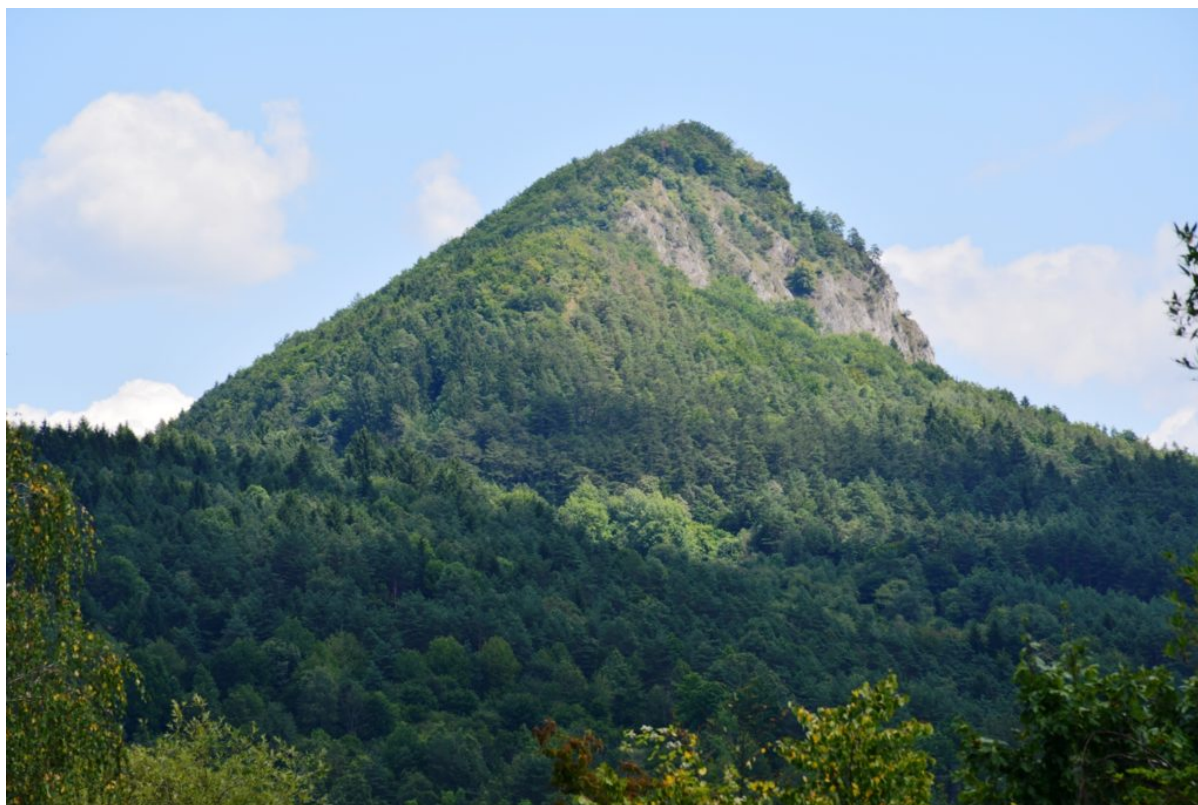

Náučný chodník Klapy

Kraj:	Trenčiansky
Okres:	Považská Bystrica
Geomorfologická jednotka:	Javorníky
Geologické jednotky:	bradlové pásmo
Chránené územie:	prírodná rezervácia Klapy
Prístup:	bus Udiča, stred
Východisko:	Udiča, centrum (potraviny)
Trasa:	Udiča - prameň pod Klapmi - Klapy - rázcestie Sedlo Klapy - Uhry - Jasenica
Dĺžka, prevýšenie:	rôzne kombinácie čiastkových trás, napr. Udiča - Klapy - Jasenica 6,2 km, prevýšenie 380 m
Čas prechodu:	podľa zvolenej trasy, vyššie uvedená 3 h
Počet zastávok:	16
Náročnosť:	stredne náročná trasa, medzi zastávkami 2 a 3 náročná trasa (pozri upozornenie)

Zameranie chodníka: historické, archeologické, prírodovedné

Typ chodníka: samoobslužný, líniový (resp. okruh s odbočkou dostupný z troch východísk), obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Časti trasy náučného chodníka vedú súbežne so žltou a modrou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2018

Aktuálny stav: Náučný chodník je v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je; v interaktívnej mape občianskeho združenia SpektrumSZ sú voľne prístupné vizuály väčšiny informačných panelov > .PDF

Kontakt: Obecný úrad Jasenica, Jasenica 130, 018 17 Jasenica, tel. 042 / 4385 184; Obecný úrad Udiča, Udiča 302, 018 01 Udiča, tel. 042 / 4383 174; Občianske združenie SpektrumSZ.sk, Prosné 172, 018 01 Udiča, tel. 0903 539 669

Poznámka: (1) Na náučný chodník je možné okrem východiska v Udiči nastúpiť na ďalších troch miestach: v sedle s križovatkou cyklotrás nad Udičou severne od Klapov, v osade Uhry a v Jasenici. (2) Zastávka 10 je zároveň súčasťou projektu „Marikovská dolina, dolina príbehov a povestí“, v rámci ktorého takmer 20 tabúl s povestami, príbehmi a veľkými kreslenými obrázkami spestrí návštevu 20 km dlhej Marikovskej doliny na viacerých miestach v Udiči, Prosnom, Hatnom, Klieštine, Dolnej Marikovej a Hornej Marikovej či skrátí čakanie na ich autobusových zastávkach.

Upozornenie: Úsek trasy medzi zastávkami 2 a 3 (výstup na vrch Klapy) je veľmi exponovaný a za dažďa a snehu môže byť jeho prechod nebezpečný. Pre školské skupiny prechod v tomto úseku neodporúčame.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie s obmedzením > pozri upozornenie vyššie. Vhodné aj ako exkurzná lokalita vlastivednej exkurzie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Udiča. Obec na juhu Javorníkov severozápadne od Považskej Bystrice v oblasti Púchovského prielomu Váhu v ústí Marikovského potoka doň. Vznikla postupným zlučovaním menších obcí Malá Udiča, Veľká Udiča, Okrut, Upohlav (1959) a Prosné (1979), súčasťou je aj časť Uhry. Územie patrilo v neolite medzi najsilnejšie osídlené v okolí. Prvá písomná zmienka o je z roku 1321. V roku 1471 pripadla považskobystrickému hradnému panstvu. Obyvatelia sa zaoberali roľníctvom (obilie, konope, ľan a zemiaky), chovom hospodárskych zvierat, výrobou plátna, známi sa stali košíkárstvom, rezbárstvom a pltníctvom. Po dobudovaní vodného diela Nosice (viac v texte k náučnému chodníku Milochovej) v roku 1957 sa dostala priamo na breh Váhu. Ku kultúrnym pamiatkam obce patrí pomník obetiam bombardovania angloamerickým spojeneckým lietadlom v decembri 1944 z roku 1969.

Jasenica. Obec na juhu Javorníkov severe od Považskej Bystrice v dolnej časti Papradnianskej doliny. Prvá písomná zmienka pochádza z roku 1269. Z pôvodného hotára obce sa v strednej časti Papradnianskej doliny počas valaskej kolonizácie v 15. - 16. storočí vyčlenila nová obec Papradno a neskôr aj Brvnište. Zvyšný pôvodný majetok nitrianskeho biskupstva sa rozčlenil na dve obce: Malú Jasenicu (prešla pod majetok panstva Bytča) a Veľkú Jasenicu (prešla pod šľachtický rod Suňogovcov). V roku 1924 sa tieto dve pôvodné obce spojili. Obyvatelia sa zaoberali roľníctvom a chovom dobytky. V obci sú dve národné kultúrne pamiatky - renesančný kaštieľ z roku 1618, postavený Danielom Suňogom vo Veľkej Jasenici, neskôr niekoľkokrát prestavaný, a neskorobarokový rímskokatolícky

kostol sv. Michala Archanjela z roku 1781, postavený na mieste staršieho kostola z 13. storočia, s tromi vzácnymi barokovými oltármi. V kaštieli po jeho obnove obcou v rokoch 2005 - 2010 sídlilo detašované prírodovedné pracovisko a expozičné a výstavné priestory Vlastivedného múzea v Považskej Bystrici, aktuálne poskytuje svoje priestory pre firemné a súkromné spoločenské podujatia. Suňogovci vo Veľkej Jasenici okrem kaštiela vybudovali aj veľkú továreň na výrobu súkna a plátna. Vlnu a konope na ich výrobu skupovali z celého okolia, látky vyvážali aj do zahraničia, plavili ich po Váhu na pltiach. K zaujímavostiam obce patrí chránená lipa pred kostolom, posledná z viacerých líp malolistých (*Tilia cordata*), s obvodom kmeňa vyše 5 m a vekom približne 350 rokov (korunu v júni 2005 poškodila veterná smršť).

Prírodná rezervácia Klapy. Chránené územie pri južnom okraji Javorníkov východne od Udiče vyhlásené v oblasti južného svahu vrcholovej časti vrchu Klapy (654 m n. m.) v roku 1993 na ochranu prírodných hodnôt tejto výraznej krajinej dominanty s členitým bralným reliéfom budovaným piesčito-krinoidovými vápencami s rohovcami v rámci bradlového pásma a vzácnymi a chránenými teplomilnými druhmi rastlín a živočíchov skalných biotopov s pôvodným výskytom borovice lesnej (*Pinus sylvestris*).

Javorníky. Rozsiahly horský geomorfologický celok na severozápadnom okraji Slovenska medzi Lysou pod Makytou, Púchovom, Bytčou, Žilinou, Čadcou a Makovom, smerom na západ malou časťou presahujúci na východnú Moravu, resp. do Česka. Medzi Púchovom a južným okrajom Považskej Bystrice zasahujú neďaleko aj na ľavú stranu Váhu. U nás susedia na severe s Turzovskou vrchovinou a Kysuckými Beskydami, na východe s Kysuckou vrchovinou a kratučko so Žilinskou kotlinou a Súľovskými vrchmi a na juhu s Považským podolím a Bielymi Karpatmi. Majú plochý málo rozčlenený ústredný chrbát, Veľkým Javorníkom dosahujúci nadmorskú výšku 1 071 m. Budované sú prevažne paleogénnymi horninami flyšového pásma, pričom masívne chrbty s hornatinovým reliéfom sa viažu na série s prevahou rôznych typov pieskovcov. Doliny na juhovýchodnom úbočí horstva s rozširujúcimi sa až kotlinovými úsekmi sa vyvinuli v územiach s prevažujúcimi ílovcami a vrchovinovým prípadne len pahorkatinovým reliéfom, tvoriac nápadnú tiahlu zníženinu - Javornícku brázdú - so sídlami (Papradno, Štiavnik, Kolárovice, Veľké Rovné, Dlhé Pole) a poľnohospodárskym využitím zeme, na rozdiel od zvyšku zalesneného horského územia. Juhozápadnú časť celku medzi Púchovom a Predmierom, resp. dolinou Štiavnika buduje bradlové pásmo (zlepence, pieskovce, hľuznaté vápence, sliene a i.), čo sa prejavuje väčšou členitosťou reliéfu s výskytom skalných foriem. V oblasti celého pohoria sú priaznivé litologické podmienky pre tvorbu početných zosuvov. Pohorie odvodňujú potoky ústiace do Váhu alebo Kysuce (na Morave do Vsetínskej Bečvy). Na jeho južnom okraji sa nachádza na Váhu vodná nádrž Nosice. Pri jej výstavbe v roku 1952 náhodne navrtili veľmi kvalitnú minerálnu vodu, zložením takmer totožnú s kyselkou v Luhačoviciach, čo bolo faktorom vzniku kúpeľov Nimnica, najmladších na Slovensku. Vo vyšších častiach pohoria prevládajú bukové a jedľovo-bukové lesy, v nižšie ležiacich kotlinkách a dolinách sú popri sídlach lúky, pasienky a polia. Stredná časť Javorníkov predstavuje plošne väčšiu polovicu územia Chránenej krajinej oblasti Kysuce (moravská časť Javorníkov je súčasťou CHKO Beskydy).

Názvy informačných panelov

1. Náučný chodník Klapy (východisko Udiča)
2. Vegetácia
3. História
4. Geológia
5. Ako Uhrovci zbohatli
6. Uhry (východisko)
7. Fauna

8. Predná Hôrka
9. Cesta na západ (*východisko v sedle východne nad Udičou*)
10. Čertovo sedlo
11. Hrobka
12. Kaštieľ
13. Jasenica (*východisko*)
14. Kostol
15. Pohrebisko
16. Starý kostol

